Valiokunnan mietintö YmVM 6/2026 vp– HE 3/2026 vp

Ympäristövaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain muuttamisesta (HE 3/2026 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty puolustusvaliokuntaan ja talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:
- puolustusvaliokunta PuVL 2/2026 vp
- talousvaliokunta TaVL 8/2026 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- johtava asiantuntija Tarja Virkkunen, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallitusneuvos Pauliina Kanerva, työ- ja elinkeinoministeriö
- lainsäädäntöneuvos Mikko Koskela, ympäristöministeriö
- ylijohtaja Teppo Lehtinen, ympäristöministeriö
- lainsäädäntöneuvos Liisa Leppävirta, oikeusministeriö
- neuvotteleva virkamies Kirsi Rajaniemi, sisäministeriö
- neuvotteleva virkamies Tommi Nordberg, puolustusministeriö
- alueiden käyttöasiantuntija Mikko Manninen, Lupa- ja valvontavirasto
- johtaja Kirsi Levä, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- kehittämispäällikkö Paula Mäenpää, Suomen Kuntaliitto
- puheenjohtaja, valvontajohtaja Leena Salmelainen, Rakennustarkastusyhdistys RTY ry
- vastuullisuusjohtaja Kirsi Martinkauppi, Rakennusteollisuus RT ry
- ympäristöoikeuden asiantuntija Hannes Koljonen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Suomen ympäristökeskus
- Helsingin kaupungin rakennusvalvontapalvelut
- Porin rakennusvalvonta

Valmis
5.0

- Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- Kemianteollisuus ry
- Rakennuspooli
- professori Ari Ekroos
- professori Martti Häkkänen

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:
- korkein hallinto-oikeus
- Pirkanmaan hyvinvointialue, pelastus- ja ensihoitopalvelut
- Pääesikunta
- Pohjois-Savon pelastuslaitos

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia ja rakentamislakia.

Esityksen mukaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettuun lakiin lisättäisiin maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevat säännökset. Esityksessä ehdotetaan poikettavan tuotantolaitoksen lupa- ja ilmoitusmenettelyä ja tuotantolaitoksen sijoittamista koskevista vaatimuksista siten, että maanpuolustukselle tärkeä vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistava, käsittelevä tai varastoiva tuotantolaitos voitaisiin sijoittaa eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoitusluvan perusteella ja maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemus tai ilmoitus voitaisiin asettaa etusijalle viranomaisten käsitellessä tuotantolaitoksen vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn lupahakemusta tai ilmoitusta. Lisäksi rajattaisiin maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toimintaa koskevien tietojen luovuttamista ja lupahakemuksen tiedoksiantoa ja kuulemista siltä osin kuin se on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden ja kansainvälisten sopimusten kannalta.

Esityksen mukaan rakentamislakiin lisättäisiin säännökset eräiden maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisluvasta, jota sovellettaisiin, kun kyseessä on joko vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukaan maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos tai muu maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämä tuotantolaitos, jolla on olennainen merkitys maanpuolustukselle. Rakentamisluvan hakijan niin pyytäessä rakentamislupaan liittyvä sijoittamisen edellytysten olemassaolo ratkaistaisiin sijoittamisluvalla ilman asemakaavaa tai sellaista yleiskaavaa, jossa on määrätty sen käyttämisestä rakentamisluvan myöntämisen perusteena. Edellytyksenä sijoittamisluvan soveltamiselle olisi, että tuotantolaitoksella olisi puolustusministeriön lausunnon perusteella olennainen merkitys maanpuolustukselle, ja että tuotantolaitos ei sijaitsisi alueella, jolla on voimassa oleva asemakaava.

Lisäksi rakentamislakiin ehdotetaan lisättävän kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle mahdollisuus tietyin edellytyksin myöntää luvan hakijalle oikeus rakentamisen aloittamiseen ennen kuin poikkeamislupa, johon rakentamisluvan myöntäminen on perustettu, on tullut

lainvoimaiseksi, kun kyse on maanpuolustukselle tärkeästä tuotantolaitoksesta taikka muusta maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämästä tuotantolaitoksesta. Edellytyksenä poikkeuksen soveltamiselle olisi, että tuotantolaitoksella olisi puolustusministeriön lausunnon perusteella olennainen merkitys maanpuolustukselle sekä se, että luvanhakija olisi asettanut hyväksyttävän vakuuden sen varmistamiseksi, ettei päätöksen täytäntöönpano tekisi muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Muutokset lakeihin tehtäisiin siten, että ne täyttävät vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/18/EU vaatimukset lukuun ottamatta niitä poikkeuksia, jotka on tehty Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 346 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia (390/2005), jäljempänä kemikaaliturvallisuuslaki, ja rakentamislakia (751/2023). Mainittuihin lakeihin ehdotetaan lisättäväksi maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevat säännökset. Ehdotettujen muutosten tarkoituksena on nopeuttaa maanpuolustukselle ja varautumiselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamista ja lupamenettelyjä. Lisäksi kemikaaliturvallisuuslakiehdotuksessa ehdotetaan rajoitettavaksi tietojen luovuttamista yleisölle siltä osin kuin rajoittaminen on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden ja kansainvälisten sopimusten kannalta.

Esityksen tavoitteena on parantaa Suomen sotilaallista huoltovarmuutta sujuvoittamalla maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamista. Muutosehdotusten taustalla on heikentynyt kansainvälinen turvallisuustilanne ja tarve vahvistaa Suomen puolustusteollista perustaa. Hallituksen esityksessä esitetyistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella ympäristövaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena sekä puoltaa siihen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muutettuina.

Esityksen tavoitteiden arviointia

Puolustusvaliokunta (PuVL 2/2026 vp) toteaa lausunnossaan, että hallituksen esitystä on tarkasteltava laajemmassa kontekstissa, jossa arvioidaan niitä tekijöitä, joihin Suomen uskottava puolustus perustuu. Suomen puolustuksen keskeisiä pilareita ovat Nato-jäsenyyden lisäksi yleinen asevelvollisuus ja sen tuottama laaja ja osaava reservi, riittävä materiaalinen valmius sekä sotilaallinen huoltovarmuus. Sotilaallinen huoltovarmuus on keskeinen osa kansallista puolustuskykyä, joka nojaa osaltaan koko yhteiskunnan infrastruktuuriin, liikenneverkkoihin, teollisiin valmiuksiin ja kansainvälisiin yhteyksiin.

Puolustusvaliokunta (PuVL 2/2026 vp) tuo myös esiin, että Suomi on riippuvainen ulkomaisista raaka-aineista, puolustustarvikkeista ja järjestelmistä, joiden saatavuus voi heikentyä

kriisitilanteessa. Tämän vuoksi mahdollisimman laaja kotimainen puolustustarviketuotanto on kriittisen tärkeä tekijä Suomen kokonaispuolustuskyvyn varmistamisessa. Pääsääntöisesti puolustusmateriaalia Suomessa tuottavat yritykset, joiden kanssa Puolustusvoimat on solminut erilaisia hankinta- ja valmiussopimuksia. Räjähde- ja ammustuotanto on pitkälti strategisten yritysten käsissä. Puolustusvaliokunta korostaa lausunnossaan, että Puolustusvoimat tarvitsee luotettavia teollisia kumppaneita, joiden tehtävänä on vastata maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten rakentamisesta ja toiminnasta niin normaali- kuin poikkeusoloissa.

Puolustusvaliokunnan mukaan esitys luo mahdollisuuden maanpuolustukselle tärkeiden hankkeiden lupien nopeampaan käsittelyyn. Samalla se korostaa, ettei itse turvallisuusvaatimuksista tingitä, vaan laitosten on edelleen täytettävä kemikaaliturvallisuutta ja rakentamista koskevat vaatimukset. Puolustusvaliokunta käsittelee lausunnossaan puolustusministeriön roolia lausunnon antajana ja toteaa, että puolustusministeriöllä on erityinen vastuu varmistaa, että kansallisen turvallisuuden parantamisen perusteella erityisluvitettavien kohteiden seula on mahdollisimman tiukka ja kaikille osapuolille, erityisesti kunnille, aukottomasti perusteltavissa. Uusi sääntely koskee kuitenkin lukumääräisesti pientä määrää tuotantolaitoksia, joten lakimuutoksilla ei käytännössä ole suurta vaikutusta kuntien kaavoitusmonopoliin (PuVL 2/2026 vp).

Puolustusvaliokunta korostaa, ettei tarkoitus ole luoda yleistä oikopolkua rakentamiseen, vaan rajata menettely harvoille, puolustusministeriön lausunnon perusteella maanpuolustukselle tärkeille hankkeille. Esityksellä pyritään varmistamaan, että Suomessa pystytään tarvittaessa nopeasti käynnistämään ja toteuttamaan kriittisiä teollisia investointeja, jotka ovat tärkeitä puolustuksen ja huoltovarmuuden kannalta. Kaiken kaikkiaan puolustusvaliokunta pitää hallituksen esitystä erittäin tarpeellisena nykyisessä turvallisuustilanteessa ja kiirehtii sen voimaan saattamista. Myös talousvaliokunta pitää tärkeänä, että ehdotetuilla muutoksilla mahdollistetaan maanpuolustukselle tärkeiden vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavien, käsittelevien tai varastoivien tuotantolaitosten sijoittuminen mahdollisimman sujuvasti (TaVL 8/2026 vp). Valiokunta yhtyy puolustusvaliokunnan näkemyksiin esityksen merkityksestä ja käsittelee seuraavassa lakiehdotusten sisältöä tarkemmin.

Kemikaaliturvallisuuslakiehdotuksen arviointia

Kemikaaliturvallisuuslain tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja. Lain tarkoituksena on lisäksi edistää yleistä turvallisuutta. Kemikaaliturvallisuuslakiin ehdotetaan lisättävän maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevat säännökset, joiden tarkoituksena on sujuvoittaa näiden laitosten lupa- ja ilmoitusmenettelyä sekä mahdollistaa tuotantolaitosten sijoittamista koskevista vaatimuksista poikkeaminen rakentamislain mukaisen maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisluvan perusteella.

Kemikaaliturvallisuuslakiehdotuksen mukaan maanpuolustukselle tärkeällä tuotantolaitoksella tarkoitetaan muuta kuin Puolustusvoimien hallinnassa olevaa tuotantolaitosta, jolla puolustusministeriö on katsonut olevan maanpuolustukselle olennainen merkitys. Mainittuja laitoksia koskevan poikkeuksen soveltamisen edellytykset ratkaistaan siten, että

puolustusministeriö antaa lausunnon tuotantolaitoksen tärkeydestä maanpuolustukselle. Esityksen ja valiokunnan saaman lausuntopalautteen mukaan poikkeusten ennakoidaan koskevan vain harvoja tuotantolaitoksia. Tuotantolaitoksen toimintaa koskeviin turvallisuusvaatimuksiin ei ehdoteta muutoksia, vaan maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen on täytettävä turvallisuusvaatimukset vastaavasti kuin muiden vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevien tuotantolaitosten. Esityksessä ehdotetaan lupa- ja ilmoitusmenettelyä sujuvoitettavaksi myös siten, että maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemus tai ilmoitus asetetaan etusijalle viranomaisten käsitellessä tuotantolaitoksen vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn lupahakemuksia tai ilmoituksia.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kemikaaliturvallisuuslain 20 §:ssä ei säädetä oikeusvaikutteisen kaavan edellyttämisestä tuotantolaitoksen lupaa myönnettäessä. Kaavoituksesta säädetään alueidenkäyttölaissa (132/1999) ja rakennuksen toteuttamisen ja sijoittamisen edellytyksistä rakentamislaissa. Sen sijaan kemikaaliturvallisuuslain voimassa olevan 20 §:n ja uuden ehdotetun 20 a §:n sääntelyssä on kysymys siitä, miten mahdollinen olemassa oleva oikeusvaikutteinen kaava tai, maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen tapauksessa, sijoittamislupa otetaan huomioon tuotantolaitoksen sijoittamisessa kemikaaliturvallisuuslain mukaista harkintaa tehtäessä. Esityksen tarkoituksena on selkeyttää säännösten soveltamista ja lisätä viittaus rakentamislakiin ilman, että nykyinen oikeustila muuttuu muiden kuin maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten osalta. Ehdotetun 20 a §:n tarkoituksena on varmistaa, että kemikaaliturvallisuuslain mukaista lupaa myönnettäessä otetaan huomioon rakentamislain 43 c §:n mukainen sijoittamislupa tuotantolaitoksen sijoittamisessa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi poikkeus koskien maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuutta yleisölle. Puolustusministeriön lausunnon perusteella toiminnanharjoittaja voi rajoittaa yleisölle saatavilla olevia tietoja, jos tiedot ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaisia tietoja tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyisivät. Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, ettei esityksessä ehdoteta säädettäväksi tarkemmin puolustusministeriön lausunnon sisällöstä eikä sen vaikutuksista toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuuksiin. Kemikaaliturvallisuuslakiehdotuksen perusteluissa kuitenkin todetaan, että puolustusministeriön tulee lausunnossaan ottaa kantaa lupa- ja ilmoitusmenettelyä sekä tiedoksiantovelvoitteita koskeviin tietojen antamisen rajoituksiin. Valiokunta ehdottaa tähän liittyen kemikaaliturvallisuuslakiehdotukseen tehtäväksi eräitä teknisluonteisia täsmennyksiä.

Lisäksi kemikaaliturvallisuuslakiehdotuksen mukaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja saa poiketa velvollisuudesta toimittaa tiedot tuotantolaitoksessa käsiteltävistä ja varastoitavista suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavista kemikaaleista sellaisille henkilöille sekä sellaisiin lähistöllä sijaitseviin kouluihin, sairaaloihin ja muihin yleisessä käytössä oleviin rakennuksiin sekä tuotantolaitoksiin, joihin turvallisuusselvitystä edellyttävässä tuotantolaitoksessa alkunsa saanut suuronnettomuus voi vaikuttaa, jos tiedot ovat edellä mainitun viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 10 kohdan tai kansainvälisistä tietoturvavelvoitteista annetun lain mukaan salassapidettäviä. Esityksen perusteluiden mukaan viranomaisten tulee huomioida suuronnettomuusvaarallisen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamista

hyväksyttäessä (kuten HE:ssä), etteivät lähistöllä olevat, edellä mainitut osapuolet välttämättä saa tietoa maanpuolustukselle tärkeässä tuotantolaitoksessa käytettävistä vaarallisista kemikaaleista. Asiantuntijakuulemisessa on korostettu, että viranomaisten on joka tapauksessa noudatettava julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdan ja kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain salassapitosäännöksiä. Tarve säätää salassapidosta ja siihen liittyvistä poikkeuksista tiedonantovelvollisuuksiin koskee nimenomaan toiminnanharjoittajaa. Tältäkin osin puolustusministeriön lausunnossa otetaan kantaa tietojen antamisen rajoituksiin. Valiokunta ehdottaa jäljempänä eräitä teknisluonteisia täsmennyksiä puolustusministeriön lausuntoa koskevaan sääntelyyn.

Hallituksen esityksen mukaan tarkat tiedot tuotantolaitoksesta, sen toimintaperiaatteista, käytettävistä kemikaaleista, kapasiteetista tai muusta vastaavasta voivat mahdollistaa haitalliset vaikuttamisyritykset laitoksen toimintaan vihamielisten tahojen toimesta. Jos lupaprosessissa käytettyjä tietoja yhdistetään muista avoimista lähteistä saataviin tietoihin, voi syntyä merkittävä riski siitä, että tietoja hyödyntämällä tuotantolaitokseen voitaisiin kohdistaa haitallisia toimia. Esityksen perusteluissa todetaan, että maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen häiriötön toiminta on tärkeää turvata kaikissa turvallisuustilanteissa. Lisäksi esityksessä tuodaan esiin, että ehdotetut muutokset täyttävät vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/18/EU, jäljempänä Seveso III -direktiivi, vaatimukset lukuun ottamatta niitä poikkeuksia, jotka ehdotetaan tehtäväksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 346 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla. Valiokunta kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Talousvaliokunta on lausunnossaan (TaVL 8/2026 vp) kiinnittänyt huomiota mahdollisuuteen sujuvoittaa kemikaaliturvallisuuslain sääntelyä myös muiden kuin maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten osalta. Talousvaliokunnan lausunnon valossa valiokunta pitää tärkeänä selvittää, miten vastaavaa sääntelyä kuin maanpuolustukselle tärkeille laitoksille ehdotetaan voidaan jatkossa ulottaa erityisesti tapauksiin, joissa laitoksen sijoittaminen voidaan rakentamislain mukaan ratkaista puhtaan siirtymän sijoittamisluvalla *(Valiokunnan lausumaehdotus)*.

Rakentamislakiehdotuksen arviointia

Rakentamislaissa ehdotetaan säädettäväksi uudentyyppisestä sijoittamisluvasta. Sijoittamislupa voidaan rakentamislakiehdotuksen mukaan myöntää, jos kyseessä on joko kemikaaliturvallisuuslain mukaan maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos tai muu maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämä tuotantolaitos, jolla on olennainen merkitys maanpuolustukselle. Rakentamisluvan hakijan pyynnöstä rakentamislupaan liittyvä sijoittamisen edellytysten olemassaolo on esityksen mukaan ratkaistava sijoittamisluvalla ilman asemakaavaa tai sellaista yleiskaavaa, jossa on määrätty sen käyttämisestä rakentamisluvan myöntämisen perusteena. Edellytyksenä on tällöin, että tuotantolaitoksella on puolustusministeriön lausunnon perusteella olennainen merkitys maanpuolustukselle ja että tuotantolaitos ei sijaitse alueella, jolla on voimassa oleva asemakaava.

Lisäksi rakentamislakiin ehdotetaan lisättäväksi kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle mahdollisuus myöntää luvan hakijalle oikeus rakentamisen aloittamiseen ennen kuin poikkeamislupa, johon rakentamisluvan myöntäminen on perustettu, on tullut lainvoimaiseksi, kun kyse on maanpuolustukselle tärkeästä tuotantolaitoksesta taikka muusta maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämästä tuotantolaitoksesta. Edellytyksenä on lisäksi, että tuotantolaitoksella on puolustusministeriön lausunnon perusteella olennainen merkitys maanpuolustukselle sekä se, että luvanhakija on asettanut hyväksyttävän vakuuden sen varmistamiseksi, ettei päätöksen täytäntöönpano saata muutoksenhakua tehottomaksi.

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvassa on esityksen mukaan kyse hankekohtaisesta lupamenettelystä, jossa prosessin vaiheet ovat kaavoitukseen verrattuna suoraviivaisempia. Keskeinen eroavuus sijoittamislupamenettelyn ja kaavoitusprosessin suhteen liittyy käsittelyn kestoon. Kaavoitusprosessin osalta kesto on tyypillisesti pidempi, ja vaativat hankkeet voivat viedä useita vuosia. Sijoittamislupamenettely ei edellytä esimerkiksi kaavoitusmenettelyyn sisältyviä viranomais- tai muita neuvotteluja tai kaavan nähtävilläolo- ja kuulemisvaiheita. Kaavoituksessa kunnan päättävä toimielin voi jättää kaavaratkaisun hyväksymättä vedoten tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Sijoittamislupamenettelyssä kunnan harkintavalta sisältyy ehdotuksessa listattuihin edellytyksiin. Sijoittamisluvan myöntäminen on siten oikeusharkintaa, eikä kunta voi päättää olla myöntämättä sijoittamislupaa, jos edellytykset täyttyvät. Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa on lakiehdotuksen mukaan ratkaistava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hakemus liitteineen on tullut vireille ja liitteet mahdollistavat hakemuksen käsittelyn. Edellä sanotun perusteella valiokunta kannattaa ehdotettuja muutoksia. Valiokunnan saamissa lausunnoissa on kuitenkin kiinnitetty huomiota eräisiin yksityiskohtiin.

Talousvaliokunnan lausunnossa (TaVL 8/2026 vp) on kiinnitetty huomiota sijoittamislupaa koskevaan valitusoikeuteen. Lausunnossa on verrattu valitusoikeutta puhtaan siirtymän sijoittamislupaa koskevaan valitusoikeuteen. Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta on esityksen mukaan valitusoikeus myös yleisöllä, johon onnettomuus vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, ja yleisöllä, jonka etua päätös koskee. Hallituksen esityksen säännöskohtaisista perusteluista käy ilmi, että säännösehdotuksen taustalla on Seveso III -direktiivi. Mainitun direktiivin säännöksiä on Suomessa tulkittu siten, että valitusoikeus on yleisöllä, jota asia koskee.

Käsitteeseen ”yleisö, jota asia koskee” katsotaan Seveso III -direktiivin ja tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen (SopS 122/2004) eli niin kutsutun Århusin sopimuksen mukaan kuuluvan ympäristönsuojelua edistävät ja kansallisen lainsäädännön vaatimukset täyttävät järjestöt. Talousvaliokunnan mukaan rakentamislain mukaisen sijoittamisluvan osalta yleisön valitusoikeus on mahdollista rajata kiinteistön omistajiin ja haltijoihin sekä muuhun asianosaispiiriin. Lisäksi ympäristöjärjestöjen valitusoikeus voidaan talousvaliokunnan mukaan rajata tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 2011/92/EU soveltamisalan mukaisiin hankkeisiin. Talousvaliokunta esittääkin, että ympäristönsuojelua edistävät järjestöt voivat valittaa ainoastaan hankkeissa, joihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia (252/2017). (TaVL 8/2025 vp.) Valiokunnan saaman selvityksen mukaan myös

maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemukseen liittyvää kuulemista ja tiedottamista koskevat säännökset voidaan rajata vastaavasti kuin puhtaan siirtymän sijoittamisluvan osalta on säädetty voimassa olevassa rakentamislain 63 a §:n 2 momentissa. Tällöin kunnan on varattava kunnan jäsenille ja osallisille tilaisuus esittää mielipiteensä lupahakemuksesta, joka koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia. Ympäristövaliokunta tekee näitä muutoksia koskevat ehdotuksensa jäljempänä.

Lisäksi valiokunnan saamissa lausunnoissa on kiinnitetty huomiota maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupamenettelyyn liittyvään mahdolliseen hybridivaikuttamisen riskiin. Talousvaliokunnan lausunnossa (TaVL 8/2026 vp) on arvioitu tarvetta säätää erikseen maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskeva valitus käsiteltäväksi kiireellisenä. Yhdessä ehdotetun 186 a §:n kanssa mahdollisen hybridivaikuttamistarkoituksessa tehdyn valituksen vaikutukset ovat olennaisesti vähäisemmät erilaisissa tilanteissa. Mainittu 186 a § koskee mahdollisuutta myöntää oikeus rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin poikkeamislupaa koskeva päätös on saanut lainvoiman edellyttäen, ettei päätöksen täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi. Talousvaliokunta on esittänyt ympäristövaliokunnalle maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskevan valituksen käsittelyä kiireellisenä. Ympäristövaliokunta tekee tätä koskevat muutosehdotuksensa jäljempänä.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

25 b §. Maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupa- ja ilmoitusmenettely.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos, jonka tarkoituksena on selkeyttää puolustusministeriön lausunnon tietosisältöä siltä osin kuin on kysymys tiedoista, jotka toiminnanharjoittaja voi jättää lakiehdotuksen 31 §:n 5 ja 6 momentin sekä 32 §:n 4 momentin mukaan antamatta yleisölle.

104 g §. Tiedoksianto ja kuuleminen maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupamenettelyssä. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos, jonka tarkoituksena on ilmaista, että ehdotettu viittaussäännös on luonteeltaan informatiivinen.

2. Laki rakentamislain muuttamisesta

43 c §. Eräiden maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupa. Pykälän otsikkoon ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan muutosta, jolla sijoittamislupaa koskevaan säännökseen lisätään maininta puolustusministeriön tehtävästä lausua toiminnanharjoittajan hakemuksesta.

Valiokunta ehdottaa 4 momenttia muutettavaksi siten, että toimivalta poiketa maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan käsittelyssä rakennuspaikkaa ja sen kokoa koskevasta vaatimuksesta säädetään kunnalle kunnan rakennusvalvontaviranomaisen sijaan. Tämä vastaa muuta sijoittamislupaa koskevaa toimivaltasääntelyä. Rakennusvalvontaviranomainen ei kaikissa kunnissa ratkaise sijoittamislupaa.

46 b §. Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytykset.

Pykälän 1 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi säännös, jonka mukaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytyksenä on, ettei rakentaminen saa aiheuttaa merkittävää haittaa yleiskaavassa annettujen määräysten toteuttamiselle. Merkittävä haitta voi tarkoittaa esimerkiksi tuulivoimarakentamista koskevassa yleiskaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden rakentamisen estymistä tai muun suoraan rakentamista ohjaavan yleiskaavan toteuttamisen estymistä. Muutoksen seurauksena yleiskaavan toteutukselle aiheutuva merkittävä haitta ei ole este maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamiselle.

Pykälän 2 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi säännös, jonka mukaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytyksenä on, ettei rakentaminen saa aiheuttaa merkittävää haittaa maakuntakaavassa osoitettujen valtakunnallisesti merkittävien liikenteen ja teknisen huollon verkostojen toteutumiselle.

Pykälän uutta 2 kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että säännöksessä viitataan nimenomaisesti maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaan. Tarkoituksena on selkiyttää ehdotettujen sijoittamisluvan edellytysten syrjäyttävän rakentamislain 44—46 §:ssä säädetyt sijoittamisen edellytykset.

Pykälän uutta 3 kohtaa ehdotetaan tarkennettavaksi viittaamalla nimenomaisesti tuotannon kannalta tarvittaviin varoalueisiin. Kyse on alueista, jotka on pidettävä vapaina tai riittävän etäällä esimerkiksi tuotantoprosessista turvallisuuden, sujuvan toiminnan tai laitteiston vaatimusten vuoksi. Tarve varoalueelle on tapauskohtainen ja riippuu hyvin pitkälti siitä, minkälainen tuotantolaitos on tarkoitus sijoittaa. Esimerkiksi räjähdetehtaan ja rakennustuotteita valmistavan laitoksen kohdalla varoalueen tarve voi olla hyvin erilainen.

63 b §. Kuuleminen ja tiedottaminen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yleisön osallistumista koskeva sääntely vastaa puhtaan siirtymän sijoittamislupaa koskevan rakentamislain 63 a §:n säännöksiä.

178 a §. Käsittelyn kiireellisyys. Valiokunta ehdottaa säännöstä, jonka mukaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

179 b §. Valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta.

Valiokunta ehdottaa talousvaliokunnan lausunnon (TaVL 8/2026 vp) mukaisesti, että valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta rajataan

vastaamaan sitä, mitä rakentamislain 179 a §:ssä säädetään puhtaan siirtymän sijoittamisluvan valitusoikeudesta. Näin ollen Seveso III -direktiivissä tarkoitettu yleisö, jota asia koskee, määritellään rakentamislain 179 a §:n 2 ja 3 kohdan mukaisesti kiinteistön omistajiksi tai haltijoiksi sekä henkilöiksi, joiden oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Direktiivissä mainitut ympäristönsuojelua edistävät järjestöt voivat talousvaliokunnan ehdotuksen mukaan valittaa vain hankkeissa, joihin sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.

Voimaantulosäännös. Siirtymäsäännökseen ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos, joka johtuu uuden 178 a §:n lisäämisestä lakiehdotukseen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ympäristövaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 3/2026 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. ***(Valiokunnan muutosehdotukset)***

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. ***(Valiokunnan lausumaehdotus)***

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 6 §:n 24 kohta ja 128 a §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 6 §:n 24 kohta laissa 1142/2016 ja 128 a §:n 3 momentti laissa 200/2017, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1142/2016, uusi 3 momentti, 6 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 358/2015, 1142/2016, 1231/2021 ja 642/2022, uusi 25 kohta, lakiin uusi 20 a ja 25 a—25 c §, 31 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 358/2015, uusi 5 ja 6 momentti, 32 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 358/2015 ja 659/2018, uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 104 g § seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala

— —

Tätä lakia sovelletaan maanpuolustukselle tärkeisiin tuotantolaitoksiin, jollei tässä laissa erikseen muuta säädetä.

6 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

— —

24) *selluloidilla* ainetta, joka sisältää yli kuusikymmentä painoprosenttia nitrattua selluloosaa sekä sen lisäksi kamferia;

25) *maanpuolustukselle tärkeällä tuotantolaitoksella* muuta kuin Puolustusvoimien hallinnassa olevaa tuotantolaitosta, jolla puolustusministeriö on katsonut olevan maanpuolustukselle olennainen merkitys.

20 a §

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan huomioon ottaminen

Mitä 20 §:ssä säädetään, ei sovelleta, jos maanpuolustukselle tärkeälle tuotantolaitokselle on myönnetty rakentamislain 43 c §:n mukainen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetussa tilanteessa maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen 23 a, 25 ja 59 §:ssä tarkoitettua lupaa tai ilmoitusta koskevaa päätöstä tehtäessä tulee ottaa huomioon tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu sijoittamislupa.

25 a §

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemuksen ja ilmoituksen käsittelyn ensisijaisuus

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tai pelastusviranomainen käsittelee maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemuksen tai ilmoituksen taikka toiminnan muutosta koskevan ilmoituksen ensisijaisena suhteessa muihin tämän lain mukaisiin lupahakemuksiin tai ilmoituksiin.

25 b §

Maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupa- ja ilmoitusmenettely

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään tuotantolaitoksen lupa- ja ilmoitusmenettelystä, puolustusministeriön tulee antaa toiminnanharjoittajan hakemuksesta lausunto toiminnanharjoittajalle, jos puolustusministeriö katsoo, että tuotantolaitos, jolle tämän lain mukaista lupaa haetaan tai josta tämän lain mukainen ilmoitus tehdään, on maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos. Puolustusministeriön on lausunnossaan ~~annettava tiedot toiminnanharjoittajan salassa pidettävistä tiedoista~~ arvioitava ja otettava kantaa siihen, mitä tietoja toiminnanharjoittaja voi jättää antamatta yleisölle tämän lain 31 §:n 5 ja 6 momentin sekä 32 §:n 4 momentin nojalla.

Toiminnanharjoittajan on lisättävä 1 momentissa tarkoitettu lausunto maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen taikka maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen 23 §:n 3 momentissa tarkoitetun toimintaa koskevaa muutosta koskevan lupahakemuksen tai ilmoituksen liitteeksi.

25 c §

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toimintaa koskevat muutokset

Puolustusministeriön tulee antaa ilmoitus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tai pelastusviranomaiselle sekä toiminnanharjoittajalle, jos tuotantolaitosta ei enää katsota maanpuolustukselle tärkeäksi tuotantolaitokseksi. Tuotantolaitoksen lupa- ja ilmoitusmenettelyssä sekä tuotantolaitosta koskevissa tiedoksiantovaatimuksissa ei sovelleta maanpuolustukselle tärkeää tuotantolaitosta koskevia säännöksiä sen jälkeen, kun puolustusministeriö on antanut asiaa koskevan ilmoituksensa.

31 §

Toiminnanharjoittajan tiedottamisvelvollisuus

— —

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja saa rajoittaa puolustusministeriön lausunnon mukaisesti 1 momentin mukaisia yleisölle saatavilla olevia tietoja, jos viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät.

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja saa jättää puolustusministeriön lausunnon mukaisesti antamatta yleisölle 2 momentissa tarkoitetut tiedot suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavista kemikaaleista, jos viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät.

32 §

Turvallisuusselvityksen esillä pitäminen

— —

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja saa rajoittaa puolustusministeriön lausunnon mukaisesti turvallisuusselvityksessä yleisölle annettavia tietoja, jos viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetyt asiakirjan salassapitoa koskevat edellytykset täyttyvät.

12 a luku

Lupa-asiasta kuuleminen ja tiedottaminen

104 g §

Tiedoksianto ja kuuleminen maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupamenettelyssä

~~Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupa-asian kuulemisessa ja tiedottamisessa noudatetaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa tai kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetään asiakirjan salassapitoa koskevista edellytyksistä.~~Asiakirjan salassapitoa koskevista edellytyksistä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupa-asian kuulemisessa ja tiedottamisessa säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa.

128 a §

Ilmoittaminen Euroopan komissiolle tuotantolaitoksista ja suuronnettomuuksista

— —

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettuja räjähteitä eikä maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavissa kohteissa sekä sotilaallisissa harjoituksissa, harjoitusalueilla ja rauhanturvaoperaatioissa tapahtuvaa vaarallisten kemikaalien varastointia ja teollista käsittelyä eikä maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia.

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

2.

Laki

rakentamislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rakentamislain (751/2023) 67 a §, 68 a §:n 1 momentti sekä 75 a §:n otsikko ja 1 momentin johdantokappale,

sellaisina kuin ne ovat, 67 a § laissa 809/2025 ja 68 a §:n 1 momentti sekä 75 a §:n otsikko ja 1 momentin johdantokappale laissa 897/2024, sekä

lisätään lakiin uusi 43 c, 46 b, 63 b, 178 a §, 179 b ja 186 a § seuraavasti:

43 c §

~~*Eräiden maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupa*~~ *Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa*

Rakentamisluvan hakijan niin pyytäessä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisen edellytysten olemassaolo on ratkaistava sijoittamisluvalla ilman asemakaavaa tai sellaista yleiskaavaa, jossa on määrätty sen käyttämisestä rakentamisluvan myöntämisen perusteena, jos kyseessä on:

1) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 6 §:n 25 kohdassa tarkoitettu maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos; tai

2) maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämä tuotantolaitos, joka ei ole Puolustusvoimien hallinnassa, mutta jolla on puolustusministeriön lausunnon perusteella olennainen merkitys maanpuolustukselle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua sijoittamislupaa (*maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa*) voidaan käyttää ainoastaan, jos tuotantolaitos sijaitsee alueella, jolla ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Rakentamisluvan hakijan on liitettävä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemukseen 62 §:ssä tarkoitetut selvitykset. ~~Lisäksi hakemukseen on liitettävä puolustusministeriön lausunto, jolla on osoitettu tuotantolaitoksella olevan olennainen merkitys maanpuolustukselle tai maanpuolustukseen varautumiselle~~. Puolustusministeriön on annettava toiminnanharjoittajalle hakemuksesta lausunto koskien tuotantolaitoksen merkitystä maanpuolustukselle tai maanpuolustukseen varautumiselle. Rakentamisluvan hakijan on liitettävä hakemukseensa puolustusministeriön lausunto, jolla on osoitettu tuotantolaitoksella olevan olennainen merkitys maanpuolustukselle tai maanpuolustukseen varautumiselle.

~~Kunnan rakennusvalvontaviranomainen~~Kunta voi poiketa maanpuolustukselle tärkeän sijoittamisluvan käsittelyssä rakennuspaikkaa ja sen kokoa koskevasta rakennusjärjestyksen määräyksestä.

46 b §

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytykset

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytyksenä on, että:

~~1) rakentaminen ei aiheuta merkittävää haittaa yleiskaavassa annettujen määräysten toteuttamiselle;~~

~~2) rakentaminen ei aiheuta merkittävää haittaa maakuntakaavassa osoitettujen valtakunnallisesti merkittävien liikenteen ja teknisen huollon verkostojen toteutumiselle;~~

~~3~~1) rakentaminen ei aiheuta elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua sijoittamisluvan tarkoitus huomioon ottaen;

~~4~~2) maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvalla ei aseteta maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuteta sellaista kohtuutonta haittaa, joka maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää;

~~5~~3) rakennuspaikka on sijainniltaan sellainen, että se mahdollistaa myös tuotannon kannalta tarvittavat varoalueet;

~~6~~4) rakennuspaikalla ei ole tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa;

~~7~~5) suunnittelussa on otettu huomioon soveltuvuus rakennettuun ympäristöön ja maisemaan;

~~8~~6) rakennuspaikalle on käyttökelpoinen pääsytie vähintään kahdesta suunnasta tai mahdollisuus sellaisten järjestämiseen;

~~9~~7) vedensaanti, jätevedet ja hulevedet voidaan hoitaa aiheuttamatta haittaa ympäristölle;

~~10~~8) teiden, vedensaannin tai viemäröinnin järjestäminen ei aiheuta kunnalle tai valtiolle erityisiä kustannuksia;

~~11~~9) rakentaminen ei aiheuta kohtuutonta haittaa naapureille eikä vaikeuta vähäistä enempää naapurikiinteistöjen rakentamista;

~~12~~10) rakentaminen on sopivaa yhdyskuntateknisten verkostojen ja liikenneväylien toteuttamisen sekä liikenneturvallisuuden kannalta;

~~13~~11) vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/18/EU soveltamisalaan kuuluvien vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavien, käsittelevien tai varastoivien tuotantolaitosten sijoittaminen on suuronnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden ihmisten terveyteen ja ympäristöön kohdistuvien seurausten rajoittamiseen liittyen sopivaa siten, että tuotantolaitos sijoitetaan käsiteltävien kemikaalien tai räjähteiden käsittelyn edellyttämän varoalueen etäisyydelle asuinalueista, yleisessä käytössä olevista rakennuksista ja alueista, virkistysalueista, luonnon kannalta erityisen herkistä alueista sekä mahdollisuuksien mukaan maanteiden ja rautateiden pääväylistä.

63 b §

Kuuleminen ja tiedottaminen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta

Kunnan on ilmoitettava maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksen vireille tulosta ja kuultava naapureita ja niitä, joiden asumiseen,

työntekoon tai muihin oloihin rakentamishanke voi huomattavasti vaikuttaa. Luvan hakija voi liittää hakemukseensa luotettavan selvityksen siitä, että naapurit tai osa naapureista ovat tietoisia hankkeen kannalta merkittävistä asiakirjoista ja tiedoista sekä selvityksen heidän mahdollisesta kannastaan hankkeeseen.

Kunnan on lisäksi varattava kunnan jäsenille ja ~~yleisölle, jota asia koskee, tilaisuus esittää mielipiteensä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta~~ osallisille tilaisuus esittää mielipiteensä lupahakemuksesta, joka koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.

Luvan hakijan on tiedotettava lupahakemuksen vireilläolosta rakennuspaikalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuulemisesta ja tiedottamisesta.

67 a §

Lausunto puhtaan siirtymän tai maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta

Kunnan on pyydettävä puhtaan siirtymän sijoittamislupahakemuksesta lausunto Lupa- ja valvontavirastolta, maakunnan liitolta sekä muilta valtion viranomaisilta, joiden toimialaa lupahakemus merkittävästi koskee.

Kunnan on pyydettävä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta lausunto puolustusministeriöltä, maakunnan liitolta, hyvinvointialueen pelastusviranomaiselta sekä muilta valtion viranomaisilta, joiden toimialaa lupahakemus merkittävästi koskee.

68 a §

Määräaika rakentamislupahakemuksen käsittelylle ja seuraamukset määräajan laiminlyömisestä

Rakennusvalvontaviranomaisen on ratkaistava rakentamislupahakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on vireille pantu rakennusvalvonnassa ja liitteet mahdollistavat hakemuksen käsittelyn. Suunnittelutehtävän vaativuudeltaan poikkeuksellisen ja erityisen vaativan rakentamishankkeen rakentamislupahakemus, puhtaan siirtymän sijoittamislupahakemus sekä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemus on ratkaistava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun lupaa koskeva hakemus liitteineen on vireille pantu rakennusvalvonnassa ja liitteet mahdollistavat hakemuksen käsittelyn.

— —

75 a §

Puhtaan siirtymän ja maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan vaikutusten arviointi

Puhtaan siirtymän tai maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan yhteydessä rakentamishankkeeseen ryhtyvän on hankkeen laajuudesta riippuen selvitettävä suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset:

— —

178 a §

Käsittelyn kiireellisyys

Tässä laissa tarkoitetun maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

179 b §

Valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta

Valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta on:

1) viereisen tai vastapäätä olevan kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla;

2) sellaisen kiinteistön tai muun alueen omistajalla ja haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa;

3) sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa;

~~4) yleisöllä, johon onnettomuus vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, ja yleisöllä, jonka etua asiaa koskeva päätös koskee;~~

~~5~~4) kunnalla;

~~6~~5) naapurikunnalla, jonka alueidenkäytön suunnitteluun päätös vaikuttaa;

~~7~~6) Lupa- ja valvontavirastolla;

~~8~~7) muulla kuin ~~5—7~~4—6 kohdassa tarkoitetulla viranomaisella toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Valitusoikeus on lisäksi toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhteisöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun edistäminen, jos sijoittamislupa koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.

186 a §

Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen rakentamisen aloittaminen ilman lainvoimaista poikkeamislupaa

Jos rakentamislupa myönnetään 186 §:n mukaisesti lainvoimaa vailla olevan poikkeamisluvan perusteella 43 c §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetulle maanpuolustukselle tärkeälle tai maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämälle tuotantolaitokselle, kunnan

rakennusvalvontaviranomainen voi perustellusta syystä myöntää rakentamislupapäätöksen yhteydessä, 186 §:ssä säädetystä poiketen, oikeuden rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin poikkeamislupaa koskeva päätös on saanut lainvoiman edellyttäen, ettei päätöksen täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttämäksi. Muutoksenhakutuomioistuin voi valituksesta kumota rakentamisluvassa myönnetyn oikeuden rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin poikkeamislupaa koskeva päätös on saanut lainvoiman tai muuttaa sitä tai muutoinkin kieltää lupapäätöksen täytäntöönpanon. Hallinto-oikeuden päätöksestä tässä momentissa tarkoitetussa asiassa saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian ratkaisusta tehtävän valituksen yhteydessä.

Luvanhakijan on asetettava hyväksyttävä vakuus rakennuspaikan ennallistamiseen sekä muiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuuden asettamisvelvollisuus ei koske valtiota, kuntaa eikä kuntayhtymää. Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen on luvan hakemisen yhteydessä pyydettävä lausunto puolustusministeriöltä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen voidaan 1 ja 2 momentissa säädettyjen edellytysten täyttyessä myöntää myös valitusajan kuluessa tai 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Päätös on tehtävä ilman tarpeetonta viivytystä. Päätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 70 §:ssä säädetään. Oikeudesta aloittaa rakennustyöt on välittömästi ilmoitettava hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut pääasiassa tehdystä päätöksestä, saa hallinto-oikeudessa vaatia tässä momentissa tarkoitettua ratkaisua kumottavaksi tai muutettavaksi ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä 1 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 43 c, 46 b, 63 b, 67 a, 68 a, 75 a, 178 a ja 179 b §:ssä säädettyä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa sekä 186 a §:ssä säädettyä mahdollisuutta myöntää oikeus rakentamisen aloittamiseen ilman lainvoimaista poikkeamislupaa sovelletaan sellaiseen tuotantolaitokseen, jota koskevan rakentamislupahakemuksen käsittely on vireillä rakennusvalvontaviranomaisessa tämän lain voimaan tullessa tai tulee vireille lain voimaantulon jälkeen.

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuuksia sujuvoittaa puhtaan siirtymän sijoittamisluvalla sijoitettavien rakennushankkeiden toteutusta kemikaaliturvallisuuslainsäädäntöä kehittämällä.

Valiokunnan mietintö YmVM 6/2026 vp

Helsingissä 7.4.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenni Pitko vihr
varapuheenjohtaja Pinja Perholehto sd
jäsen Marko Asell sd (osittain)
jäsen Noora Fagerström kok (osittain)
jäsen Eveliina Heinäluoma sd (osittain)
jäsen Petri Huru ps
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Vesa Kallio kesk (osittain)
jäsen Mai Kivelä vas (osittain)
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Johan Kvarnström sd (osittain)
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Merja Rasinkangas ps (osittain)
jäsen Tere Sammallahti kok
jäsen Sara Seppänen ps
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
varajäsen Ville Väyrynen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola

Vastalause 1

Perustelut

Hallituksen esityksessä (HE 3/2026 vp) ehdotetaan mahdollisuutta poiketa tuotantolaitoksen lupa- ja ilmoitusmenettelyä sekä tuotantolaitoksen sijoittamista koskevista vaatimuksista siten, että maanpuolustukselle tärkeä vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistava, käsittelevä tai varastoiva tuotantolaitos voitaisiin toteuttaa ilman kaavoitusta rakentamisluvan sijoittamislupakäytännöllä, ”eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoitusluvan” perusteella. Kaavamenettelyn ohittamisen ratkaisisi käytännössä puolustusministeriön lausunto. Tällaisen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemus tai ilmoitus voitaisiin asettaa etusijalle viranomaiskäsittelyssä.

En voi yhtyä hallituksen esitykseen nykyisessä muodossaan enkä sitä koskevaan ympäristövaliokunnan mietintöön. Hallituksen esitys on merkitykseltään painava ja siihen nähden valmisteltu liian kiireellisessä aikataulussa, mistä johtuen esitykseen on jäänyt epäselviä perustelulausumia ja säännösehdotuksia. Näin totesi myös oikeusministeriö valiokunnan saamassa selvityksessä.

Hyvän lainvalmistelun kannalta ongelmallista on myös, että lausuntopalautteen antamiseen varattu aika oli tavallista lyhyempi. Säädösvalmistelun kuulemisohjeen mukaan säädösehdotuksista pyydettävien kirjallisten lausuntojen antamiseen tulee varata aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Kyseisen hallituksen esityksen lausuntomenettelylle varattiin aikaa kuitenkin vain vajaa kolme viikkoa, mitä perusteltiin kansallisesta turvallisuudesta johtuvan kiireellisyyden vuoksi. Hyvin lyhyet lausuntoajat ovat ongelmallisia paitsi hyvän lainvalmistelutavan, myös perustuslaissa säädettyjen osallistumisoikeuksien sekä lainsäätäjää ja hallitusvaltaa sitovan perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisvelvoitteiden asianmukaisen toteutumisen kannalta. Kuten oikeuskanslerikin lausuntopalautteessaan totesi, kansalliseen turvallisuuteen liittyvästä lakiesityksestä lausumiselle olisi ollut perusteltua varata kunnolla aikaa.

Kaavoituksen tarkoituksena on luoda ennakoitavaa, suunnitelmallista ja yhteensovittavaa alueidenkäyttöä, jossa eri maankäyttö- sekä taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset tarpeet otetaan huomioon. Kaavoitus tulisikin voida ohittaa vain painavasta syystä, silloin kun kuntien normaalilla kaavoitusprosessilla ei selkeästi pystytä saavuttamaan annettuja tavoitteita, kuten maanpuolustuksen toimintakyvyn parantamista geopoliittisesti epävakaassa maailmantilanteessa.

Esityksessä tarkoitetut maanpuolustukselle tärkeät laitokset eivät ole alueidenkäytön kannalta vähäpätöisiä eivätkä niiden vaatimat maa-alat ole pieniä, ja lisäksi niillä voi olla haitallisia vaikutuksia luonnolle ja läheisten asuinympäristöjen turvallisuudelle. Siksi maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoituslupaa tulisi soveltaa vain tarkasti rajattuihin hankkeisiin.

Valiokunnan mietintö YmVM 6/2026 vp
Vastalause 1 / vas

Rakentamislakiin esitetyt maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytykset (46 b §) ovat säännöskohtaisilta perusteluiltaan suppeat, eikä niistä selviä, miten esimerkiksi elinympäristön laadun merkityksellistä heikkenemistä tulisi lupaprosessin yhteydessä tulkita. Sijoittamisen edellytyksistä puuttuu myöskin kokonaan erillinen säännös erityisten luonnonarvojen säilyttämiseen liittyen. Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytyksinä tulisi hallituksen esityksessä ehdotetun lisäksi olla, että I) rakentaminen on sopivaa maisemalliselta kannalta eikä vaikeuta erityisten luonnon- tai kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä eikä virkistystarpeiden turvaamista, ja että II) rakennuskohde soveltuu rakennettuun ympäristöön ja maisemaan sekä täyttää kauneuden, korkeatasoisen arkkitehtuurin tai sopusuhtaisuuden vaatimukset. Tärkeää sijoittamisluvan soveltamisessa on nähdäkseni myös, että tuotantolaitos on Suomen omalle maanpuolustukselle olennaisen merkityksellinen. Selkeästi vientimarkkinoille pyrkiviin hankkeisiin tulisi soveltaa normaalia sääntelyä.

Kaavoituksen ohituskaistan suominen jälleen uudelle maankäyttömuodolle johtaa siihen, että edelleen vähennetään kunnan kaavoituksen merkitystä demokratian paikallisen toteutumisen keskeisenä perustana. Koska kuntien itsehallinto on turvattu perustuslain 121 §:ssä, olisi esitys ollut perusteltua viedä myös perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi. Kaavoituksen ohittaminen ja siten kunnallisen demokratian sivuuttaminen voi vähentää luottamusta päättäviin tahoihin sekä vähentää hankkeiden hyväksyttävyyttä, millä voi osaltaan olla muutoksenhakua lisäävä vaikutus.

Sijoittamislupakäytäntöön sisältyvä valitusoikeus on lähtökohtaisesti rajattu, sillä siinä ohitetaan kunnan kaavoitusprosessiin sisältyvä kansalaisten vaikutusmahdollisuus. Rakentamislain muutokseen ei ole enää ehdotettu sen luonnoksen mukaista valitusoikeutta toimialueellaan sellaiselle rekisteröidylle yhteisölle, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun edistäminen. Rekisteröityjen yhteisöjen, kuten luonnonsuojelujärjestöjen, valitusoikeuden merkitys laillisuuden valvonnassa on kasvanut sitä mukaa kun viranomaisten valitusmahdollisuuksia alueidenkäyttölainsäädännössä on vähennetty, eikä tätä oikeutta tule rajoittaa. En myöskään kannata talousvaliokunnan lausunnossaan esittämää valitusoikeuden rajaamista edelleen hallituksen esityksessä ehdotetusta poistamalla valitusoikeus ”yleisöltä, jonka etua asiaa koskeva päätös koskee” (rakentamislain 179 b §).

Täysin ongelmaton ei katsoakseni ole myöskään mahdollisuus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen rakentamisen aloittamiseksi ilman lainvoimaista poikkeamislupaa (rakentamislain 186 a §). Oikeusministeriö on ympäristövaliokunnalle antamassaan selvityksessä arvioinut, että pykälä sisältää uudentyyppistä sääntelyä, jolla voi olla vaikutusta perustuslain 21 §:ssä säädettyyn oikeusturvan toteutumiseen. Säännös mahdollistaisi käytännössä rakentamisen aloittamisen ja loppuun saattamisen siitä huolimatta, että rakentamislain mukainen poikkeamislupa ei olisi vielä lainvoimainen. Tämä herättää kysymyksen siitä, missä määrin tällainen rakentamisen aloittamista koskeva lupa tekee muutoksenhakuoikeuden de facto hyödyttömäksi, huolimatta siitä, että luvan hakijan tulee asettaa vakuus tilanteen ennallistamiseksi. Tällaisen uudenlaisen sääntelyn hyväksyminen tässä yhteydessä voi lisäksi johtaa vastaavan sääntelyratkaisun hyödyntämiseen jatkossa myös muissa tilanteissa, millä olisi laajempi vaikutus alueiden käytön muutoksenhakujärjestelmän kokonaisuuteen. Hallituksen esitys jättää myös epäselväksi, olisiko aloittamisoikeutta koskevan asian käsittelyssä pyydettävä

uusi, erillinen lausunto puolustusministeriöltä ja mikä tämän lausunnon suhde on aiemmin poikkeamisluvan hakemista varten annettuun lausuntoon.

Esityksen vaikutukset ympäristöön ovat vaikeasti ennakoitavissa, mutta hallitus vaikuttaa esityksen vaikutustenarvioinnissa pitkälti sivuuttaneen tämän seikan toteamalla, että ehdotuksesta ei koidu merkittäviä ympäristövaikutuksia. On hyvin mahdollista, että kaavoituksen ohittaminen ja sijoittamisen edellytysten keventäminen johtaa maankäyttöön, joka ei huomioi kunnalle arvokasta ympäristöä samalla tavalla, kuin se voitaisiin huomioida kaavoitusmenettelyssä. Vaikutustenarviointi on tämän osalta toteutettava perusteellisemmin ja ympäristönäkökohdat tulee huomioida tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytyksiä koskevassa pykälässä yllä kuvatulla tavalla.

Lopuksi, on syytä huomioida, että kaavoitusprosessi itsessään ei ole hidas. Siihen liittyvät valitukset voivat hidastaa prosessia, mutta niitä voitaisiin merkittävästi sujuvoittaa lisäämällä hallinto-oikeuksien resursseja sen sijaan, että puututaan valitusoikeuden laajuuteen. Olisi syytä arvioida, voitaisiinko hallituksen esityksen tavoitteisiin päästä lisäämällä viranomaisresursseja nykyisessä prosessissa tunnistettuihin pullonkauloihin siten, että maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten alueidenkäytöstä päättäminen säilyisi osana kuntien normaalia kaavoitusta.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hylätään,

että hyväksytään yksi lausuma ***(Vastalauseen lausumaehdotus)***.

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskuntaan hyvän lainvalmistelun periaatteet paremmin huomioivan vastaavan lakiesityksen, jonka vaikutustenarvioinnissa ja säännösehdotuksissa on huomioitu maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan tarkkarajainen ja tarkoituksenmukainen soveltaminen, perustuslaissa turvatut kuntien itsehallintoon liittyvät näkökohdat sekä valitusoikeuden laaja ja tosiasiallinen toteutuminen.

Helsingissä 7.4.2026

Mai Kivelä vas

Vastalause 2

Perustelut

Hallituksen esitys HE 3/2026 vp sisältää maanpuolustuksen kannalta tärkeitä muutoksia rakentamislakiin ja kemikaaliturvallisuutta koskevaan lakiin. Pidämme hallituksen esityksen mukaisia muutoksia perusteltuina, mutta emme voi yhtyä valiokunnassa tehtyihin pykälämuutoksiin. Valiokunnan tekemät muutokset kaventavat osallistumisoikeuksia ja lisäksi muutoksilla hankaloitetaan tarpeettomasti eri maankäytön muotojen yhteensovittamista.

Valiokunta esittää rakentamislain 149 b § muuttamista siten, että poistetaan hallituksen esityksen mukainen valitusoikeus yleisöltä, johon tuotantolaitoksessa mahdollisesti aiheutuva kemikaaliturvallisuuslain mukainen suuronnettomuus vaikuttaa tai todennäköisesti vaikuttaa, ja yleisöllä, jonka etua asiaa koskeva päätös koskee. Tämä on tarpeeton ja heikosti perusteltu kavennus kansalaisten oikeuksiin ja vaikuttamisen mahdollisuuksiin.

Muutetussa muodossa rajataan sekä kansalaisten että järjestöjen osalta. Kuten valiokunnan mietinnössä ja talousvaliokunnan ympäristövaliokunnalle osoittamassa lausunnossa käydään läpi, kyseessä on Seveso III -direktiivin ja Århusin sopimuksen velvotteiden tulkinnasta. Kuten valiokunnan mietintökin toteaa, valitusoikeutta on molempien pohjalta Suomessa yleensä tulkittu laajasti. Kemikaaliturvallisuuslain ja rakentamislain muutokset koskevat laitoksia, jotka ovat yleisvaarallisia ja joilla voi siksi olla laajoja vaikutuksia paljon kuntarajoja laajemmille alueille.

Samoin valitusoikeus ja muutoksenhaku omaa elinpiiriä koskevista asioista on tärkeä osa osallistumisoikeutta ja vaikuttaa myös oikeudenmukaisuuden kokemuksiin yhteiskunnassa. Valitusoikeuden takaaminen kansalaisjärjestöille on keskeinen kansalaisvaikuttamisen keino ja sen kaventaminen uhkaa prosessien ja lopputulemien legitimiteettiä kansalaisten silmissä.

Kaiken kaikkiaan talousvaliokunnan esittämät perustelut valitusoikeuden kaventamisesta hallituksen esitykseen verrattuna eivät ole riittävän painavasti perusteltuja.

Vailokunta esittää myös, että rakentamislain 46 b § poistetaan 1 momentin kaksi ensimmäistä kohtaa, jotka rajaavat sitä, että rakentaminen ei saa aiheuttaa merkittävää haittaa yleiskaavassa annettujen määräysten tai maakuntakaavassa osoitettujen valtakunnallisesti merkittävien liikenteen ja teknisen huollon verkostojen toteuttamiselle. Pidän tätä rajausta heikennyksenä hallituksen esitykseen nähden.

Vaikka kaavoituksen prosessi jää sijoittamisluvassa väliin, on silti tärkeää huolehtia maankäytön eri muotojen yhteensovittamisesta. Mikäli sijoittamisluvalla voidaan ohittaa hallituksen esityksen 46 b § 1 momentin 1 ja 2 kohtien mukaiset näkökohdat, maankäytön tavoitteiden yhteensovittaminen vaikeutuu ja sijoittamisluvalla voidaan aiheuttaa tuntuvaa ja tarpeetonta haittaa muille tärkeille tavoitteille alueen maankäytössä.

Valiokunnan mietintö YmVM 6/2026 vp
Vastalause 2 / vihr, sd

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1. lakiesitys hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena.

että 2. lakiesitys hyväksytään hallituksen esityksen mukaisena.

Helsingissä 7.4.2026

Jenni Pitko vihr
Pinja Perholehto sd
Marko Asell sd
Eveliina Heinäluoma sd
Johan Kvarnström sd